

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Ю.О.Васюра, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

Підвищення рівня життя населення, забезпечення прав і свобод громадян, можливостей для вільного розвитку особистості на основі сталого зростання економічних показників — головна мета урядової політики, яка визначена Програмою діяльності Кабінету Міністрів від 19.02.2003 р. Даний документ є головним орієнтиром в роботі Пенсійного фонду. На виконання цієї програми був прийнятий Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 9.07.2003, який і визначив пріоритетні заходи, пов’язані з їх подальшим впровадженням у життя, а саме:

- створення економічних передумов та інформаційно-технічної бази для обов’язкової накопичувальної системи пенсійного забезпечення;
- організація ефективної системи зберігання та управління пенсійними активами;
- зменшення пільг при сплаті внесків до Пенсійного фонду та запровадження механізму компенсації відповідних втрат Пенсійного фонду;
- остаточне розмежування джерел фінансування пенсій, призначених за різними пенсійними програмами;
- створення системи державного регулювання і контролю у сфері пенсійного страхування.

Виконання цих заходів повинно забезпечити зниження рівня бідності серед пенсіонерів, поставити розмір пенсій у залежність від трудового внеску особи, допомагати акумулювати інвестиційні ресурси, які спрямовуватимуться в національну економіку. Тому науковий аналіз доходної частини бюджету Пенсійного фонду України набуває особливого значення й актуалізує проблему спроможності забезпечувати пенсіями регіон. Розв’язанню цього завдання приділили чимало уваги багато науковців та практиків: О.В.Бевзенко,

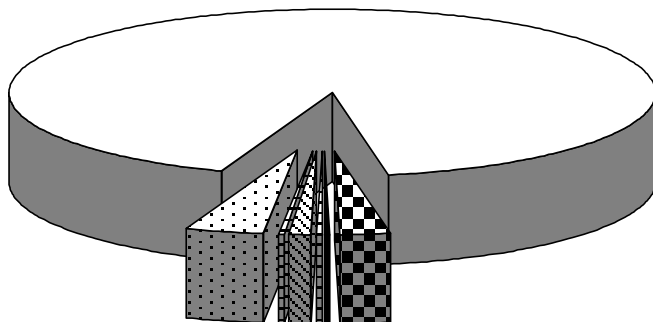
О.Д.Гордей, О.М.Мельник, Л.Є.Момотюк, Л.М.Добровольська.
Проте складність даної проблеми потребує її подальшого вивчення та дослідження.

Головною метою роботи Пенсійного фонду в цілому, кожного керівника та спеціаліста зокрема є наповнення його бюджету, тому що жоден запланований захід неможливо здійснити, якщо доходна частина бюджету не виконується. За оперативними даними Головного управління Пенсійного фонду України в Миколаївській області в середньому за 2001-2003 роки доходи склали 527532,7 тис.грн. (табл.1, рис.1).

Таблиця 1

**Склад і структура доходів головного управління ПФУ
в Миколаївській області**

Види доходів	2001 рік		2002 рік		2003 рік		В середньому за 3 роки	
	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %
Власні кошти	408552,7	90,7	491400,5	90	550398,1	93,9	483450,4	91,6
Надходження за додатковими ставками	11351,2	2,5	13650	2,5	15232,4	2,6	13411,2	2,5
Кошти Фонду Чорнобиля	900,9	0,2	2184	0,4	-	-	1028,3	0,3
Кошти Фонду соцстраху від нещасного випадку	-	-	2202,1	0,4	893,8	0,15	1032	0,2
Кошти загального фонду Держбюджету	11171	2,5	8190	1,5	-	-	6453,7	1,2
Кошти державних центрів зайнятості	2252,2	0,5	1638	0,3	2043,6	0,35	1977,9	0,4
Кошти по перерозподілу	16216	3,6	26736	4,9	17585,6	3	20179,2	3,8
РАЗОМ	450444	100	546000,6	100	586153,5	100	527532,7	100

- Власні кошти 91,6 %
- ▣ Кошти за додатковими ставками 2,5%
- Кошти Фонду Чорнобиля 0,3 %
- ▤ Кошти Фонду соцстраху від нещас. випад. 0,2%
- ▥ Кошти Держбюджету 1,2 %
- ▧ Кошти держцентрів зайнятості 0,4%
- ▨ Кошти по перерозподілу 3,8%

Рис. 1. Структура доходів головного управління ПФУ в Миколаївській області в середньому за 2001-2003 роки

Основну частку в структурі доходів займають власні кошти: 90,7% — у 2001 році, 90,0% — у 2002 році, 93,9% — у 2003 році. Надходження за додатковими ставками складають 2,5%. Кошти Фонду Чорнобиля для виплат пенсій використовувалися лише в 2001 році в сумі 900,9 тис. грн. Всі інші надходження складають близько 10% всієї суми доходів Головного управління ПФУ в Миколаївській області. Як бачимо, основну частину доходів складають власні кошти. Проаналізуємо їх динаміку в розрізі районних та міських відділів Миколаївської області (табл. 2).

Загальна сума власних коштів збільшувалася щорічно року протягом трьох останніх. Так, в 2003 році вона досягла 550398,1 тис. грн., що на 34,7% більше, ніж в 2001 році та на 12,0% більше за 2001 рік. Найбільше зростання надходження власних коштів по міських відділах — це в Центральному районі м. Миколаєва на 23,1% порівняно з 2002 роком та в 1,5 рази порівняно з 2001 роком.

Аналіз динаміки та виконання плану надходжень власних коштів до бюджету управління ПФУ в Миколаївській області

Назва міськрайвідділу	2001 рік			2002 рік			2003 рік		
	План надходжень, тис. грн.	Фактичні надходження, тис. грн.	% виконання плану	План надходжень, тис. грн.	Фактичні надходження, тис. грн.	% виконання плану	План надходжень, тис. грн.	Фактичні надходження, тис. грн.	% виконання плану
Ленінський	58622,9	80904,4	138	85363,7	93200,2	109,2	102558,1	103718,1	101,1
Центральний	45294,3	52732,9	116,4	56006,7	64372,3	114,9	74183,9	79207,2	106,8
Заводський	62723,9	72749,9	116	80617,3	92215,8	114,4	99056,8	100054,7	101
Корабельний	44418,1	49411,1	111,2	50999,3	56827,1	111,4	59631,6	61105	102,5
м. Вознесенськ	13042,3	13297,2	102	14035,4	14770,8	105,2	16343,2	17074	104,5
м. Первомайськ	12328,5	13292,4	107,8	14415,5	14889,3	103,2	17158,7	18048,5	105,2
м. Южноукраїнськ	31284,1	39592	126,6	43101,3	54043,5	125,4	59550,1	57326,6	96,3
Арбузинський	2416,5	3060,9	126,7	3278,2	3983,1	112,4	4122,3	4184,1	101,5
Баштанський	4463	5987,8	134,2	5815,2	7455,7	128,2	8244,4	8335,5	101,1
Березанський	3367,5	4861	144,4	4577,4	5329,1	116,4	5154,4	5155,3	100
Березнегуватський	2083,4	2821,3	135,4	3004,2	3509,2	116,8	3636,6	3853	106
Братський	2020,9	2510,7	124,2	2624,9	2927,6	111,5	3162,1	3163,4	100
Веселинівський	2319	2992,4	129	2745,2	3526,8	128,5	3841,3	3949,1	102,8
Вознесенський	3417,9	3775,1	110,5	4179,2	4591,3	109,9	5367,8	5367,6	100
Врадіївський	1830,1	2445,7	133,6	2347,9	2687,4	114,5	3056,1	3235,9	105,9
Доманівський	2617,7	3126,9	119,5	3154,4	3653	115,8	4055,1	4191	103,4
Єланецький	1738,3	2199,6	126,5	2513,9	2732	108,7	2749,4	2750	100
Жовтневий	10466,5	13082,4	125	12192,6	15301,8	125,5	17166,1	18038,7	105,1
Казанківський	2099,5	2796,6	133,2	2831,8	3764,5	132,9	3941,9	4139,7	105
Кривоозерський	2358,1	3122,2	132,4	3149,3	3554,1	112,9	3727,5	4315	115,8
Миколаївський	6156,4	7563	122,8	7328,3	8703,6	118,8	9730,9	9790,3	100,5
Новобузький	3061,1	4157,6	135,8	4095,3	4783,8	116,8	5663,4	5664,1	100
Новоодеський	3364,2	4169,1	123,9	4606,9	5346,2	116	5715,5	5716,2	100
Очаївський	4813,5	5867	121,9	5383,2	6398,5	118,9	7471,4	7497,8	100,4
Перемомайський	4603,6	6983,5	150	6752,8	6306,6	109,6	6643,1	6844,2	100
Снігурівський	4559,7	6050	132,7	6030,5	6827,2	113,2	7656,9	7883,1	103
РАЗОМ	335471	403527	121,8	430151	491400,5	114,2	539588,6	550398,1	102

Серед районних відділень найбільше зросли надходження в бюджет ПФУ Кривоозерського району: на 21,4% більше порівняно з 2002 роком та на 38,2% порівняно з 2001 роком. Лише в Березанському відділенні ПФУ в 2003 році власні надходження зменшилися на 3,3% порівняно з 2002 роком. В цілому ж можна зробити висновок, що чітко простежується тенденція до збільшення щорічних надходжень власних коштів до бюджету ПФУ в Миколаївській області.

Але зростання сум доходів бюджету ПФУ ще не означає їх достатність для виконання зобов'язань по сплаті пенсій. Щоб визначити цей показник, слід розглянути наповнюваність доходної частини бюджету ПФУ відповідно до запланованих показників.

Як бачимо, план надходження власних коштів до бюджету Головного управління ПФУ в Миколаївській області було не лише виконано, а й перевиконано в 2003 році на 2%, в 2002 році — на 12,2%, в 2001 році — на 21,8%. Найбільше виконання плану: в 2001 році серед міських відділень було в Ленінському районі м. Миколаєва — 138,1%, серед районних — в Снігурівському — 132,7%; в 2002 році в м. Южноукраїнську 125,4% та Казанківському відділенні 132,9%; в 2003 році в Центральному районі 106,8% та Березнегуватському районі 106,0%.

Невиконання плану надходжень за досліджуваній період було лише в 2003 році в м. Южноукраїнськ — 96,3%. Також ми бачимо, що сума надходжень кожного року зростає, а перевиконання плану з кожним роком зменшується. За результатами аналізу можна прогнозувати в подальшому невиконання планів надходження власних коштів. Це зумовлено тим, що в наявному арсеналі прийомів, форм і методів роботи спеціалістів Пенсійного фонду переважають заходи примусового впливу. Типові серед них: притягнення порушників платіжної дисципліни до кримінальної відповідальності, накладення штрафів, подання матеріалів на розірвання контрактів тощо. Незважаючи на результативність цих заходів, відчутною була їхня вимушеність.

Аналіз кожного випадку порушень платіжної дисципліни свідчить, що багато з них можна було уникати і попередити. Тому

необхідно напрацювати нову стратегічну концепцію роботи з платниками страхового збору. Суть її полягає в докорінному перегляді традиційних взаємин з платниками і побудови їх на засадах соціального партнерства. По-перше, слід практикувати зустрічі-співбесіди з керівниками підприємств-боржників, на яких знаходити альтернативні рішення погашення заборгованостей. Так, результатом бесіди керівника Снігурівського районного відділення ПФУ з одним із найбільших боржників по району є погашення відразу всієї суми заборгованості 230 тис. грн. після того, як було роз'яснено особливості застосування законодавчих актів до неплатників та надано альтернативу в подальшому — сплачувати 50% штрафних санкцій. Такий позитивний досвід Снігурівського ПФУ доцільно використовувати всім відділенням ПФУ в Миколаївській області, оскільки можливо погасити недоїмку, яка на 1.01.04 р. складає по області 22484,6 тис. грн. По-друге, з метою заохочення платників до своєчасної і повної сплати страхового збору запровадити щорічний огляд-конкурс “Кращий платник Пенсійного фонду”.

Такий творчий підхід та нові форми роботи з платниками збору на обов'язкове пенсійне страхування, на нашу думку, безумовно допоможуть в наповненні бюджету Пенсійного фонду та забезпечать фінансову стабільність пенсійної системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко О.В. Соціальний аспект пенсійного забезпечення // Економіка АПК. – 2003. – №8. – С.153-155.
2. Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” від 9.07.03. №1058-IV.
3. Момотюк Л.Є. Особливості формування соціальних гарантій у ринковій економіці // Фінанси України. – 2003. – №7. – С.54-55.